

LIETUVOS RESPUBLIKOS
UŽSIENIO REIKALŲ MINISTERIJA

Balsavimo organizavimas Lietuvos Respublikos diplomatiniuose atstovybėse ir konsulinėse įstaigose

Konsulinio departamento
direktoriaus pavaduotoja
Aušra Černevičienė

Teisės aktai

- Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija (toliau – URM) organizuoja balsavimą Lietuvos Respublikos diplomatinėse atstovybėse ir konsulinėse įstaigose (toliau – atstovybės), vadovaudamasi:
 - ✓ Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų įstatymu;
 - ✓ Lietuvos Respublikos Prezidento rinkimų įstatymu;
 - ✓ Lietuvos Respublikos rinkimų į Europos Parlamentą įstatymu;
 - ✓ Lietuvos Respublikos referendumo įstatymu;
 - ✓ Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos (toliau – VRK) patvirtintu Balsavimo organizavimo Lietuvos Respublikos diplomatinėse atstovybėse ir konsulinėse įstaigose tvarkos aprašu.

Balsavimas atstovybėse

- Iki 2012 m. balsavimas buvo organizuojamas visose atstovybėse, garbės konsulatuose, nuolatinėse misijose.
- Nuo 2014 m. balsavimas organizuojamas tik atstovybėse.
- Atstovybėse balsuojama paštu ir atvykus asmeniškai, nustatytomis išankstinio balsavimo dienomis ir balsavimo dieną.
- Teisės aktai reglamentuoja, kad išankstinis balsavimas atstovybėse vyktų ne mažiau kaip 10 dienų, įskaitant pagrindinę balsavimo dieną.
- Balsavimas paštu prasideda: Lietuvos Respublikos Seimo rinkimuose – likus ne mažiau kaip 20 dienų, Lietuvos Respublikos Prezidento rinkimuose – ne mažiau kaip 15 dienų iki rinkimų.

Balsavimo komisijos

- Vadovaujantis teisės aktais, balsavimui organizuoti ir paduotiems balsams skaičiuoti atstovybėse sudaromos balsavimo komisijos. Balsavimo komisijos sudaromos iš mažiausiai 3 asmenų: komisijos pirmininko ir 2 narių. Komisija sudaroma iš atstovybės darbuotojų ir lietuvių bendruomenės atstovų, turinčių Lietuvos Respublikos pilietybę.
- Balsavimo komisijos:
 - tvirtina rinkėjų sąrašus (nuo 2014 m. Prezidento rinkimų rinkėjai, balsuojantys užsienyje, gali registruotis per elektroninę rinkėjo registracijos sistemą, iki tol buvo galima užsiregistruoti tik atvykus į atstovybę arba paštu atsiuntus registracijos anketą);
 - suruošia ir siunčia rinkėjams, balsuojantiems paštu, balsavimo dokumentus;

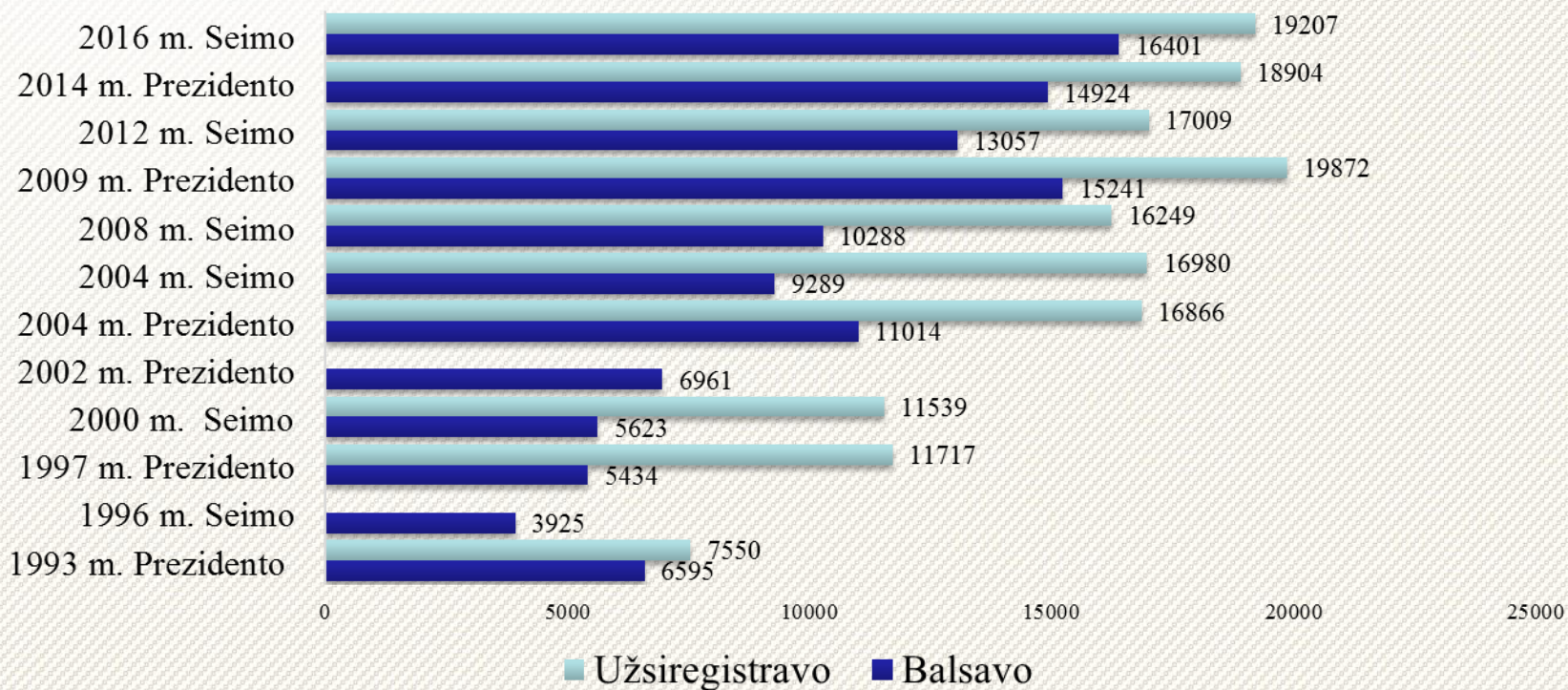

Balsavimo komisijos

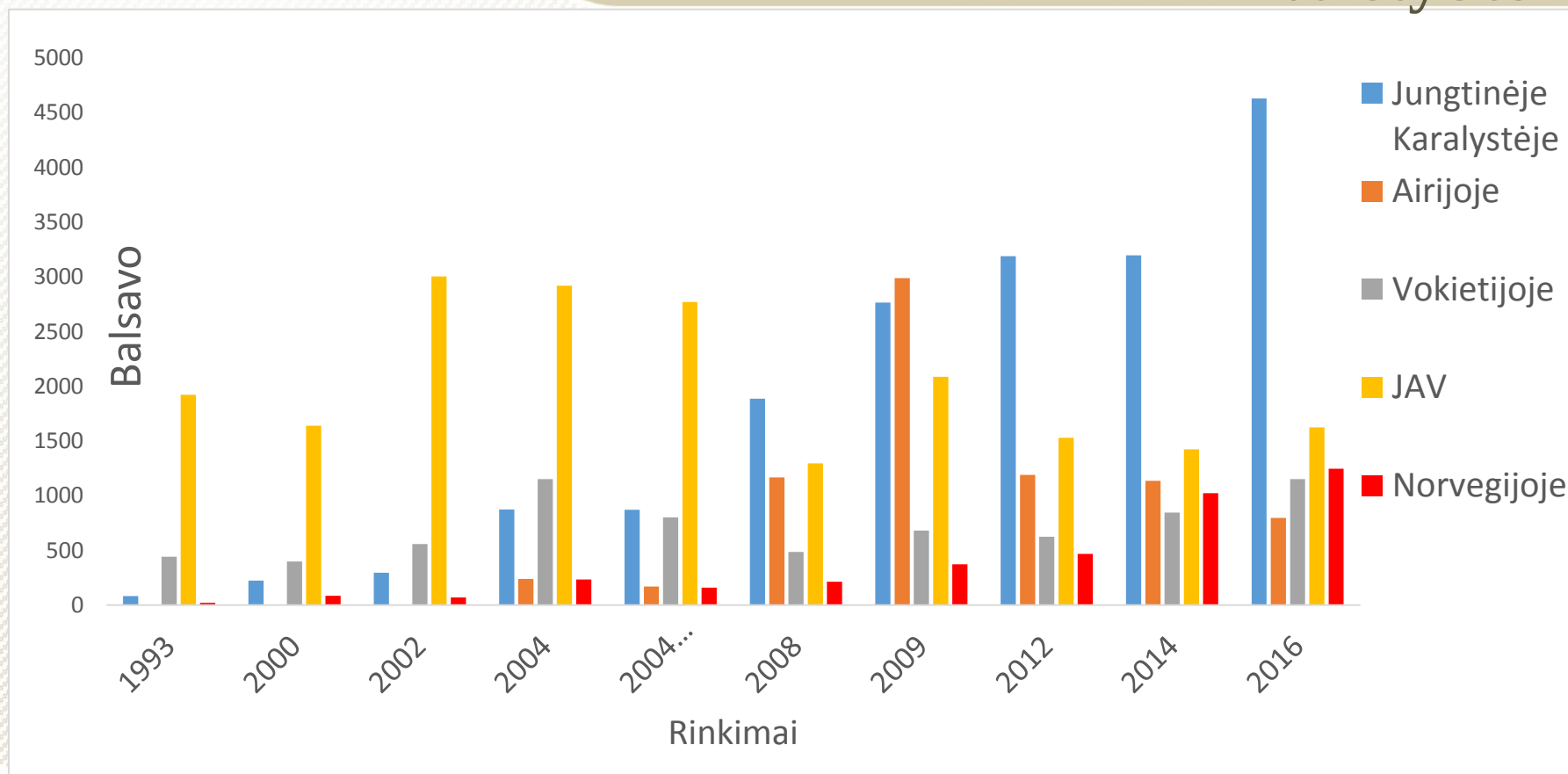
- sudaro sąlygas rinkėjams balsuoti atstovybės patalpose išankstiniame balsavime ir pagrindinę balsavimo dieną;
- skaičiuoja surinktus balsus;
- perduoda VRK balsų skaičiavimo protokolus;
- vykdo kitus VRK pavedimus.

Balsavimo statistika

Rinkėjų aktyvumo užsienyje statistika

Balsavimo statistika pagal valstybes

Problemos

- Balsavimo dokumentai rinkėjams siunčiami paprastu paštu. Jei būtų siunčiami skubia siunta, vieno balso kaina užsienyje būtų maždaug 4 kartus didesnė nei Lietuvoje.
- Nustatytas per trumpas balsavimo paštu laikas: Seimo rinkimuose - 20 dienų iki rinkimų, Prezidento rinkimuose - 15 dienų.
- Prastas daugelio valstybių pašto paslaugų lygis, dėl to didelė dalis rinkėjų nespėja gauti balsavimo dokumentų arba atstovybė iki nustatytos datos nespėja gauti užpildytų balsavimo dokumentų ir rinkėjo balsas nebūna įskaičiuotas.

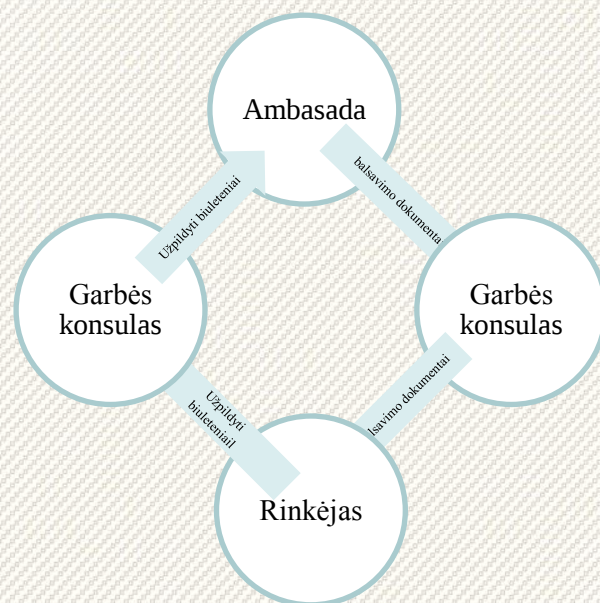
Problemos

- Kai kuriose valstybėse prastas interneto ryšys, sunku prisijungti prie elektroninės rinkėjų registracijos sistemos (aktualu Kinijoje, Rusijoje, Baltarusijoje).
- Žmonės, ypač vyresni, nesinaudoja informacinėmis technologijomis (aktualu NVS šalyse, JAV).
- Elektroninė rinkėjų registracijos sistema nepritaikyta naujausiems išmaniesiems įrenginiams. Rinkėjai registruodamiesi susiduria su problemomis, jei kompiuteryje nėra lietuviškos abėcėlės.
- Labai plati rinkėjų geografinė padėtis atstovybių atžvilgiu, rinkėjai nespėja laiku gauti balsavimo dokumentų.
- Labai padidėjęs konsulinių darbuotojų krūvis organizuojant balsavimą, kadangi tuo pačiu metu reikia atlikti ir tiesiogines funkcijas.

Problemų sprendimas

- Siekiant pagreitinti balsavimo dokumentų perdavimą rinkėjams Australijoje, Argentinoje ir Portugalijoje pasitelkta garbės konsulų šiose valstybėse pagalba.

Tai pasiteisino. Nuo 2014 m. rinkimų jau negaunami skundai iš rinkėjų, kad nespėjo laiku gauti balsavimo dokumentų.

Problemų sprendimas

- **Baltarusijoje, JAV, Latvijoje ir Rusijoje rinkėjams pagal praėjusių rinkimų sąrašą buvo siunčiami laiškai su informacija apie artėjančius rinkimus ir popierinė rinkėjų registracijos anketa. Taip stengiamasi pasiekti tuos rinkėjus, kurie galbūt nesinaudoja ar negali naudotis kompiuteriu, internetu.**
- **URM, apibendrinusi 2016 m. rinkimų rezultatus, pateikė Lietuvos Respublikos Seimui ir VRK prašymą nustatyti Rinkimų ir Referendumo įstatymuose, kad:**
 - **atstovybėse biuleteniai ir balsavimo paštu vokai rinkėjams būtų prieinami likus ne mažiau kaip 30 dienų iki rinkimų;**
 - **sumažinti išankstinio balsavimo dienų skaičių nuo 10 iki 5 dienų (toks ilgas išankstinio balsavimo laikas yra neefektyvu ir brangu).**

Problemų sprendimas

Sudaryti sąlygas rinkėjams, esantiems tose valstybėse, kuriose nėra atstovybių, gauti balsavimo dokumentus ne per kitoje valstybėje esančią atstovybę, o tiesiai iš Lietuvos ir pažymėtus grąžinti į Lietuvą. Dokumentų siuntimo laikas sutrumpėtų, padidėtų tikimybė, kad pažymėti rinkimų dokumentai laiku pasieks VRK, taip pat sumažėtų ir pašto išlaidų.

Siekiant palengvinti konsulinių darbuotojų darbą, numatyti, kad į atstovybes, kuriose rinkėjų skaičius bus ne mažesnis nei minimalus rinkėjų skaičius vienoje rinkimų apylinkėje Lietuvoje, balsavimo organizavimo atstovybėse laikotarpiui būtų komandiruotas VRK darbuotojas. VRK darbuotojo siuntimo į atstovybes išlaidos galėtų būti apmokėtos iš sutaupytų lėšų.

Balsavimas internetu

- **Pagrindinė problema:** Lietuvos Respublikos piliečiai, gyvenantys užsienyje, neturi asmens tapatybės kortelės (toliau – ATK), nes:
 - neaktuali valstybėse, kuriose šis dokumentas nėra pripažintas kaip kelionės dokumentas. 2016 m. išduota 2508 ATK (pasų - 23579), iš jų ne Europos Sąjungos šalyse - 88 (pvz.: JAV – 50; Rusijoje – 2).
 - išdavimas, keitimas kainuoja 100 eurų (tiek pat kainuoja paso išdavimas);
 - elektroninio parašo naudojimui reikalinga papildoma įranga;
 - asmens atpažinimo elektroninėje erdvėje sertifikatas galioja 3 metus nuo ATK išdavimo. Atnaujinti galima tik asmeniškai atvykus į nustatytas institucijas Lietuvoje.